

OBERST KONRAD SUNDLO:

Om Norges krigspolitiske stilling uttalte Forsvarsdepartementet i 1930 bl. a. følgende:

«Hvad angår de endrede mellemfolkelige forhold som nu menes å kunne gjøre en ytterligere reduksjon av vårt militærvesen fullt forsvarlig, henvises bl. a. til de utredninger som forelå i forbindelse med forarbeidene til forsvarsordningen av 1927. Uten foreløbig å gå nærmere inn på de enkelte institusjoners og akters betydning skal kun pekes på

Folkforbundet,
Folkforbundspakten av 1920,
Opprettelsen av den faste mellomfolkelige domstol,
Locarnoavtalen av 1925,
Generalakten av 1928 om fredelig billeggelse av mellomfolkelige tvistigheter,
Kelloggspakten av 1928,
Fredssaken og voldgiftsinstitusjonen har arbeidet sig frem i aller forreste linje blandt de ledende saker som optar den internasjonale diskusjon og er bestemmende for internasjonal praktisk politikk».

«Faren for krig er — om enn ikke utelukket — blitt i meget vesentlig grad ferminkset, fordi en stat som går til krig med brudd på sine forpliktelser vil nåtte gjøre dette med bevissheten om at den derved utesker en verdensopinion som i tilfelle gjennom Folkforbundet vil ha midler til å gi uttrykk og gjøre sig aktiv gjeldendes.

Ovenstående citater er hentet fra Stortingsmeddelelser nr. 23/1930. Et offisielt dokument, tilgjengelig for alle. Det bør leses av dem som har interesse av å se hvor lite forstand det offisielle Norge har når det gjelder internasjonal politikk og forsvaret av landets integritet.

Hvor lenge krig?

Så skal jeg komme med et annet citat. Denne gang fra den verdensberømte bok «Das Volk in Waffen» («Folket i våbens»). En bok som

SILKESTRØMPER

utkom i 1883 og er skrevet av daværende kaptein von der Goltz. Kapteinen hadde deltatt i den fransk-tyske krig 1870—71 og vil av den eldre generasjon best huskes som feltmarschal von der Goltz som døde i Mesopotamia under verdenskrigen som leder av det tyrkiske forsvar mot engelskmennene.

Denne ansette tyske militær skriver i slutningen av forannevnte bok:

«Så lenge vår verdens folk streber efter jordiske goder, så lenge de arbeider på å skaffe kommende slekter ro, anseelse og plass til å utvide sig på, så lenge de under ledelse av store ånder søker å virkeliggjøre politiske og kulturhistoriske idealer utenfor det daglige behovs trange grenser,

så lenge vil der finnes krig.

Hvad nytte er det så i å gruble over og strides om hvorvidt den virker fordelende eller forrående på menneskene?

En krigs følger vil være forskjellig alt efter den form den har hatt, efter det utfall den har fått og efter den tid hvor den foregikk. Vi må føle oss i det som er skjebnebestemt. En ting er sikkert: Krig er menneskenes lødd, er uauvendelig, ukjeskjebne. Den dødelige er ikke beskåret evig fred i denne verden».

Slik skrev altså von der Goltz i 1883.

Men det er klart at ingen her hjemme tok noen notis av hvad han fant på å skrive sammen. Han var jo sakkyndig, dessuten tysker og med den høieste tyske militærutdannelse, og aktiv krigstjeneste hak sig. Med andre ord en uttalt person hvis meninger var uten interesse for det oplyste norske folk. Nei, da var stortingsmann Hansen, Olsen og Persen ganske anderledes sympatiske og fremsynte mennesker. De var nemlig sikre på at krig kunde avskaffes, og det til

og med i den aller nærmeste fremtid. De vet: «I vår oplyste tid o. s. v.». Ennvidere var de tre herrer og ennu nogen til klar over at Norge vilde bli et eksempel for den lidende menneskehet om vi gikk foran i avrustning, alle vilde følge efter. I det hele tatt gikk disse herrer god for at de hadde bedre greie på den internasjonale situasjon og spørsmålet krig og fred enn den blodtørstige og krigsgale tysker. De var i det hele tatt meget kloke, kultiverte og fremforalt humane folk. Derfor kom de også inn på stortinget, hvor de sørget for at Forsvarsdepartementet aldri fikk noen militær sakkyndig i sin spisse. Forsvarsdepartementet skulde ledes klokt og humant og blev derfor overlatt til sorenskrivere, journalister og skolebestyrere, mens militære befalingsmenn blev skydd som pesten. Et eksempel til efterfølgelse for den øvrige verden der som regel har en aktiv militær befalingsmann i spissen for sitt krigsdepartement. Når Norge sist hadde det, husker jeg ikke. Det er sikkert svært lenge siden.

Og hvad er resultatet blitt?

Resultatet av den norske opfatning i militærspørsmålet er kjent av alle og kan tydeliggjøres med tall som også står i offisielle dokumenter, tilgjengelig for alle.

Ta f. eks. Stortingsmeddelelser nr. 11 1932. Der vil man se hvorledes det fastlonnede befall er blitt redusert eftersom fabrikkasjonen av hærordninger skred frem:

Efter hærordningen av 1909 skulde hæren ha 3723 fastlonnet befall, efter hærordningen av 1927 1433, og efter hærordningen av 1933 577 fastlonnet befall.

Hertil kom efter hærordningen

ELLER PATRONER

av 1927 og 1933 henholdsvis 1080 og 1251 vernepliktig befall.

Mens et infanteriregiment efter hærordningen av 1909 kunde rykke i felten med 106 befalingsmenn som hadde gjort militærtjenesten til sitt livsvirke, kan et regiment idag bare rykke ut med 52, og det naktet den nuværende taktikk og de mange nye våben krever et langt større antall befalingsmenn idag enn for 30 år siden.

Samtidig hermed er også soldatens utdannelse gått tilbake. I de gode gamle dager for verdenskrigen hadde en menig soldat 48 dagers rekruttskole og 4 regiments-samlinger a 24 dager, eller tilsammen 144 dager. Nu skal han bare ha en rekruttskole på 84 dager, og selv den har han ennu ikke fått. Han har måttet noie sig med 60 og 72 dager.

Siste gang det var regimentssamling var såvidt erindres i 1922. Siden den gang har det bare vært rekruttskole. Det høiere befall har med andre ord ikke hatt anledning til å fore større avdeling på snart 15 år.

Hvorledes tror man det vil gå om våre uovede avdelinger under sitt uovede befall skal rykke i krig mot en stormakts hærstyrker, hvor de menige minst har 2 års stadig tjeneste bak sig, og under befall som ligger i tjeneste året rundt og som har både årlige regiments-samlinger og årlige felttjenesteøvelser?

Det norske forsvars historie siden 1905 er i det hele tatt et redselsfullt kapittel om uvidenhhet, uforstand, stahet og demagogisk kappestrid om å rive ned vårt vern for å kunne agere «fredsvenn» og «sparemann». Hensynet til landets ungdom som engang med liv og blod skal betale for de styrendes like-

gladhet kommer oiesynlig først i bakerste rekke.

«Noitralitetsvern» eller «eksistensforsvar».

Blandt alt det vrøvl som er bragt til torvs i forsvarsspørsmålet er også ordet «noitralitetsvern». Man innbildte nasjonen at det var noe som het «noitralitetsvern» og som var billig, og noe som het «eksistensforsvar» og var dyrt. Dessuten kom man med den hårreisende påstand at «noitralitetsvern» var godt nok for et slikt fredelig lite land som Norge, som alle var glad i og som alle så gjerne vilde ile til undsetning.

Sannheten er selvfølgelig at der ikke er den minste forskjell på et noitralitetsvern og et eksistensforsvar. Et land som vil være noitralt må kunne sette hele sin kraft inn på å hindre noitralitetsbrudd, eventuelt kaste en uvedkommende ut igjen.

Et noitralitetsbrudd er et meget toielig begrep. Det kan bestå i at en fremmed stats patruller sig bort, kommer over grensen, drikker et glass melk på nærmeste gård og i all gemytlighet blir vist den riktige vei hjem igjen. Men noitralitetsbruddet kan også bestå i at en divisjon tilhørende en fremmed stat tuller sig over grensen (efter forutgående grundig rekognosering) og nekter å gå hjem igjen, eller i at en fremmed stats flåte-avdeling på grunn av styggver, maskinskade eller mavepine ombord søker inn på norsk område og blir der.

Hvad så?

Skal den uvedkommende divisjon og den uvedkommende flåte-avdeling bli her i landet? Og hvis vi bestemmer oss til å hive dem ut, hvad forskjell er det da på et «noi-

Oberst Sundlo.

tralitetsvern» og et «eksistensforsvar»? Når skytningen begynner, vil da den norske ungdom som skal våge skinnets, være lykkelig over at kongeriket Norge bare har et noitralitetsvern med liten øvelse, slett befall og dårlig materiell, lykkelig i bevissheten om at landet derved har spart noen hundre millioner som har kunnet brukes til nyttigere formål som brennevin, chokolade og silkestrømper? Eller kan det tenkes at den norske ungdom vil bli forarget og si:

«Vi horer nok at dere kaller dette for noitralitetsvern. Men for oss som er med, er det i aller høieste grad en affære som gjelder vår eksistens. Hvorfor har dere ikke gitt oss skikkelig utdannelse? Er ikke skinnets vårt mere verdtt enn silkestrømper?»

Ifølge avisene sendes der nu både det ene og det andre til Nord-Norge. Slikt regnes i alle land for militære hemmeligheter, men Norge er som bekjent noe for sig selv. Også på dette felt skal vi formentlig vise verden nye veier, og nye og bedre metoder.

Blandt det som skrives i avisene er også den ting at Finnmarksavdelingene nu er så godt utrustet at de kan bli et brukbart noitralitetsvern. De har fått både hoi og hermetikk. Dessuten ski.